

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

§. II. De Accusatore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

tiam, quantum ad bonum commune, & aliorum exemplum necessaria est.

§. II.

De Accusatore.

Nota. Accusator & Denuntiator inter se differunt. Nam accusare est deferre crimen judici ad vindictam ob bonum commune, cum obligatione crimen probandi: denuntiare verò est deferre crimen præcipuè ad emendationem Rei, vel ob bonum commune sine obligatione illud probandi.

Q. I. An & quis tenetur accusare vel denuntiare?

Resp. Ex communi, qui ad hoc deputati sunt, vel stipendium accipiunt à rep. ut Fiscalis & Custodes ac vigiles tenentur ex Justitia deferre crimen, ac proinde ad damna ex omissione delationis secuta. Item Custodes agrorum, nemorum, &c. saltem quantum necesse est ad vitandum damnum Domini, vel illatum reparandum: nam ad id tenentur ex officio; & contractus seu quasi contractus intercedit inter eos & rep. seu communitatem ut ad id teneantur. Alii verò privati accusare seu potius denuntiare tenentur, etiam citra superioris præceptum, quando crimen est noxium reip. & adhuc pendet in futurum, vel continuandum putatur, ut hæresis, proditio, falsæ monete

monetæ fabricatio, crimen læsæ majestatis, veneficium, publicum latrocinium, &c. Nam quisque tenetur, etiam cum proprio damno, malum communitatis avertere quantum potest: pars enim tenetur etiam cum proprio detrimento prospicere incolumitati totius. Item cum id necessarium est ad avertendum grave damnum innocentis: nam charitas obligat ad impediendum grave malum innocentis, dum sine nostro gravi incommodo possumus; quamvis inde malum impendeat reo, quia innocens præferri debet reo voluntariè nocenti. *Libera eum qui injuriam patitur de manu superbi.* Eccli. 4. Nec tunc præmitti debet secreta monitio, nisi certò constet per eam malum impeditum iri. Nam in re tanti momenti eligi debet id quod tutius est bono publico vel innocenti: facile enim posset talis privatim monitus simulare poenitentiam, & occultè exequi quod statuerat; & quisque jure naturali obligatur ad defendendum innocentem ab injuria hominis nocentis, etiam cum aliquo damno nocentis, qui sibi illud imputare debet, cum aliter ejus injuria impediri nequit.

Qui crimen probare nequeunt non debent accusare: quia *ad hoc nullus tenetur quod non potest debito modo perficere*, ait S. Thom. q. 68. a. 1. Sed tunc debent ad monere eos, qui malum impendens avertere possunt: & si hæc monitio sufficiat ad impediendum damnum, non nominatâ personâ à qua illud imminet,

non liceret eam nominare: quia neminem licet sine necessitate lædere in fama aut aliis bonis, præsertim privata autoritate.

Sed si delictum sit occultum, & probari possit, sed ex eo non impendeat damnum & speretur proximus emendandus privatis monitis, & ad debitam satisfactionem inducendus; an privato licet eum accusare, non præmissâ monitione secretâ?

Resp. Juxta multos non licet: quia tunc sine justa causa infamaretur proximus, & hoc saltem repugnat charitati. Sed S. Thom. in 4. dist. 19. a. 3. q. 1. ad 4. postquam horum sententiam retulit, addit: *Vel dicendum secundum alios quòd in accusatione non agitur ad emendationem peccantis, sed ad bonum commune, scilicet Justitiam conservandam per punitionem delinquentis. Et ideo accusatio in judicio bonâ conscientia potest fieri, etiamsi monitio non præcedat: nec est contra præceptum Domini, quod intelligitur, quando agitur ad emendationem peccantis.*

Q. 2. An accusator aliquando tenetur desistere ab accusatione?

Resp. Tenetur quando apprehendit accusatum esse innocentem; vel cum crimen incipit esse dubium, & tale remanet post diligentem veritatis inquisitionem; vel cum videt se probare non posse: tunc enim injuriam inferret, & pergeret in accusatione; nam quisque Jus
habet

habet ne accusetur crimine falso, aut dubio, aut etiam vero quod probari nequit, nam frustra accusaretur, & sic sine causa ei inferretur infamia.

§. III.

De Testibus.

Suppono ad legitimam & plenam in iudicio probationem regulariter requiri & sufficere duos testes, ut constat ex omnium sententia & praxi, & ex Matth. 18. *In ore duorum vel trium testium stet omne verbum.*

Dico regulariter; nam aliquando unus sufficit, ut ad impediendum Matrimonium cap. 27. *de Sponsal.* Item ad leviores pœnas, unde ex testimonio publici custodis mulctari solent furantes ligna in Sylva communi, & in Religionibus leves pœnitentiæ imponi solent ex unius testimonio: quia in iis ita expedit facere ad bonum commune. *Ita De Lugo.* Aliquando verò duo testes non sufficiunt, ut in testamentis, &c. Testes autem debent sensu externo percepisse id de quo testantur, & de eodem facto cum iisdem circumstantiis deponere, & esse omni exceptione maiores, hoc est, contra quos nihil jure opponi possit, cui non sint ad testificandum admittendi.

Sunt autem aliqui qui jure rejiciuntur, nimirum 1. Servus. 2. Mulier Jure Canonico in criminalibus, sed in Jure Civili in omni causa

K 5

admit-